

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს ბარდა.

შანი განსხვავდება

აი. ახალითა ახალზე უკეთესი, ნეველებიდან ახალითა...
რელით ახალზე ნახევარი კაპ. ნეველებიდან ახალითა ახალზე მეტისედი კაპ.

თუ საქართვებ მოითხოვს, რეაქციის გააქრობებს და ქაშაყლებს დასაბუჯად გამოეწვიოს წერილებს. დაუბეჭდელ წერილს რეაქციის ფაშაქით ვერ დაუბეჭდებს ზეტარს.

განცხადება ში-ღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

რედაქცია

სქელის-გოჭარა

„დროება“-ივერიის „შანი“

წელიწადში 6 თვეს. პირველ

დროებას „ივერიის“ ერთად... 13 მან. . . 7 მან. . . 4 მ.

„დროებას“ . . . 9 მან. . . 5 მან. . . 3 მ.

„ივერიის“ . . . 6 მან. . . 4 მან. . . 2 მ.

„ივერიის“ დროებისა და 5 კაპ. „ივერიის“ 2 მან.

1 აგვისტოდან წლის დაგეგმვადის

დროება

ღირს ოთხი მანეთი

ივერია

ოთხი მანეთი

„დროება“ და „ივერია“ ერთად
შვიდი მანეთი

ტელეგრაფები

(ხალხთა შორის სააგენტოსი)

კაბეგრაფი, 18 აგვისტოს. „მძინარე“
ტელეგრაფის მოამბე“ გვაცნობებს: სულ-
მწიფე იმპერატორი 17 ამ თვეს
განსაკუთრებულად დაკავდაში წავიდა

მემა, სრულიად რუსეთის იმპერატორმა
უბოძა ზესტრა-გენერალის იმ-
პერატორს ფრანც-იოსებს უფანას
ბოლშეის შეჭობა.

ქიდევი მართულს ენაზე სასამართლო-
ლოგოში და ადმინისტრაციულს
დაწესებულებაში

ტფილისი, 19 აგვისტოს.

მერაფერი სანატრელია იმ მწერლის
ხვედრი, რომელიც უბრალო ქვეშა-
რიტების და მოვალეობის განსამარ-
ტებლად იღებს კალამს ხელში, მაგ-
რამ თუ ეს ქვეშაირიტება ანუ მოვა-
ლეობა არ არის კანონიერად აღიარე-
ბული, მაშინ მისი ეალია ამ საგნებზე
მუდამ ლაპარაკი.

ამისთანა შემთხვევაში ცოდვა იქე-

ვალტონი

მოგზაურობა საინგილოში

I
დაჯიკოთი, ბელაქანი, ჭარი, მუ-
სანი, კაკი (კასი), ილისო კაკის
საქონისთა, ფიფინეთი. დაკასეთის საე-
რისთოები. 1617 წ. კაკის საერის-
თა ეთიბა შას-აბასს, მილაკრდე-
ბა ჭარის რესპუბლიკა. კაკის საე-
რისთა ეტემა. ერისთავი გვსკასი-
შვიდი ილისასსუფაზნადაჭსდებს. კა-
კის და ყუმის ქალაქები ვერანდე-
იან.

18... წელს მაისის ერთ მშვენიერს
დილას მე ვიყავი დიდ დაბაში ლა-
გოდებსში, რომელიც იყოფება მალა-
ლი ძავეკასიონის ქედის ძირს, გაღმა
მხარში, სიღნაღიდან 46 ვერსის სი-

ბა კაცმა შემოხსენებული განმარტება
დაუწუნოს მწერალს, მხოლოდ იმ
მიზეზით, რომ ეს ისედაც ცხადია.

ამ რიგია სწორედ ჩვენი ეხლანდე-
ლი მდგომარეობა. მართო ერთჯერ
არ გვითქვამს და ორჯერ, დღის
მადლით, რომ ჩვენს სასამართლოებში
და ადმინისტრაციულს დაწესებულე-
ბებში საჭიროზედ უსაჭიროებია ჩვე-
ნებური ენა, რომ ვიდრე ეს ენა არ
იქმნება სასამართლოებში საწარმოვე-
ბელ ენად აღიარებული, მანამ რი-
ვიანს სამართალს ვერ ვლირებთ ჩვენ-
ში კაცი, და მაშასადამე სარგებლო-
ბის მაგიერ ის ვნების მეტს ვერაფერს
მოიტანს და სხვ. და სხვ...

მერე ასრულეს ეს ყოველად სა-
მართლიანი მოთხოვნები, ეს უფუ-
ლითადესი ხალხის სურვილი, ეს დი-
დებული ბუნების კანონი საუკუნო-
თაგან ნაკურთხი? — თქვენ თვითონ
უწყით...

იქნება ზიანი არავითარი მოაქვს
ამ ბუნების კანონის გმობას? არა,
ბატონებო, ბუნების კანონი ისე არ
იგმობა რომ იმის გმობას სადრტივი-
ნელი შედეგი არ მოჰყვებს. ასე მოხდა
და ხდება ჩვენგან მოხსენებულს
შემთხვევაშიც. შაქტები თუ გნებავთ,
მათს ძებნას ბევრი დრო არ მოუწ-
დება.

ბონება დახშულის მეტი ყველა
დაგვეთანხმება რომ ამ რამდენიმე
წლის წინედ სიღნაღის და ზუგდიდის
მხარეში მომხდარი ხალხის არეულო-
ბა, რომლის მართო მოგონებაც
გულს უხიბლავს ხოლმე კაცს, უმ-
თავრესად ამ გმობის შედეგი იყო:
ასე რომ არ ყოფილიყო ადმინისტრა-
ცია დროზედ შეიტყობდა ხალხის

შორებზე. ეს არის მშვენიერი ადგილი
ტვერებით გარს შემორტყმული; აქეთ-
იქიდან ჩამოუღის წმინდა წყლები
ნევეები, რომლებიც ნიავედრის დროს
დიდებთან ხოლმე. დაბის გარშამო
მოჰყავთ თამბაქო და პური. თამბა-
ქოს აქამორიოდე წლის წინათ ბევრს
სთესავდნენ, მაგრამ ეხლა კი უკლეს.
აქაური თამბაქო კარგი თვისებისაა.
შიგ დაბაში დვას ეხლა რუსის პოლ-
კო, მოსახლეობა მალაქებისა.

ეს ლაგოდები უწინ იყო დიდი ქა-
ლაქი — ლაგოეთი, მე 44 მეფის არ-
ჩილისაგან აშენებული. მალაქში უწინ
იყო მაგარი და დიდი ციხე. შორი-
ანლოს ლაგოეთისა არიან მრავალი
უწინდელი ეკლესიების ნაშთები, რომელიც
უშინიშენლო არ არიან ჩვე-
ნის ისტორიისათვის. ლაგოეთი ბრწინ-
ვალე მდგომარეობაში იყო მაშინ,

გაქირეების ნამდვილს მიზეზს და შეიძ-
ლებდა მის მეტ-ნაკლებად დაკმაყო-
ფილებას. მაგრამ ხალხის ენის უცო-
დინარობის გამო მას უნებლიეთ უნდა
დაეჯერა მლიქვნელი ენა-ტანიების
სიტყვები, (რომელნიც მხოლოდ თავის
ჯიბისთვის ჰფიქრობენ და ხალხის ბე-
დი კი ფეხებზე ჰკიდიათ), და ამიტო-
მაც გასაკვირველი არ არის თუ თა-
ვისი შეცდომა ხალხის სისხლით და-
ბანა...

მაგრამ ამას თავი დავანებოთ. დღე
ისე არ გადის რომ ჩვენ ათობით არ
მოგვივიდეს საჩივარი ხალხის ენის
სათანადო დაწესებულებათაგან უცო-
დინარობის წყალობით წვეულ მდგო-
მარეობაზე: ერთი ადგილიდან გვწერენ
რომ პრისტავმა (რუსმა) გლენის პა-
სუხი ვერ გაიგო და ამიტომც უწყა-
ლოდ სცემოა (იხ. „დროება“ № 172),
მეორედამ — უმეცარი აზნაური სარ-
გებლობს იმით რომ სასამართლოში
ქართულად საქმის დაცვა შეუძლე-
ბელიაო და ხალხს ჯერ ფულის გადახ-
დით და მერმე საქმის წაგებით ატყავებ-
ოს („დროება“ № 173), მესამედამ —
გამრავლებულ ქურდების წინააღმდეგ
მკაცრი ღონისძიება არის საჭირო,
მაგრამ სხვა ჯურის ადგილობრივთ
მოხელეებს ჯერ ერთი რომ რიგიანად
ვერ გაუგიათ ხალხის საჭიროებაო და
მეორე კიდევ რომ გაიგონ თვითონ
ვერ გაუგებინებიათ ხალხისთვის და
ყოველ შემთხვევაში ხალხი მათ იჭვით
უყურებს და განზე დგანანო („დროე-
ბა“ № 174) და სხვ. და სხვ.

რა გამოდის აქედამ? მინს სარგებ-
ლობს და ეინ ზიანობს ამ მდგომარე-
ობით?

როცა ამ გვართვე აღყავებული
იყო ბელაქანი ეხლა დიდი სოფელი
უწინ კი მაგარი ციხე — მაკაბელად
წოდებული. ეს ციხეც ააშენა მე-44
მეფემ არჩილმა, იმავ მთის პირში 17
ვერსის სიშორეზე ლაგოეთისა, იმ
ადგილას, საცა მარჯვნივ ძავეკასს
გამოდის ტალახიანი ბელაქნის წყა-
ლი. ამ სოფლის თავში არის ნანგ-
რევეები ერთი დიდი მონასტრისა,
რომელშიაც, როგორც ეტყობა ყო-
ფილა მრავალი სენაკები ბერებისა.
დიდის სასოებით იხსენიებენ მას ბე-
ლაქნის მცხოვრებლები, რომელნიც
ქართველების ჩამომავლები არიან (იხ.
მოგზ. საინგილოში № № 234—237
„დროებისა“ 1878 წ.) შესანიშნავია
კიდევ ერთი დღის სახელი ამ ბე-
ლაქნის შემოთ, ამ დღეს ჰქვიათ წე-
რეთლის ტახტი.

„სისხლი უმანკოთა ჰლადადებს!“
დროა, დიდი ხანია დროა ამ მდგო-
მარეობას სათანადო ყურადღება მიექ-
ციოს და ისე იქნეს შეცვლილი რომ-
გორც მოითხოვს ერთად-ერთი ქვეშა-
რიტი და სამართლიანი კანონი, კა-
ნონი ბუნებისა და კაცობრიობის
ცხოვრებისა, თორემ „რაც დაითესება
იგივე მოიმკება!“

ახალი ამბები

15 აგვისტოს სოფ. მამუქში, „მამე-
კაზის“ სიტყვით, მეხი ჩამოვარდნილა
და სამი ქალი დაუზიანებია, რომელ-
თაგანაც ერთი, სახელდობრ, მარიამ
ნადირაძისა საშიშ მდგომარეობაშია.

ბრ. ჩარკვიანის და ახ. ქართული
წიგნის მალაზია ამ მოკლე ხანში სტამ-
ბის გახსნას აპირებს, რომლისთვისაც
ასოები, დაზვა და სახლი უკვე მზადა
აქვს; მაშასადამე საქმე მხოლოდ მმარ-
თებლობის ნება-რთვაზე ყოფილა და-
მოკიდებული.

ამ სტამბას, როგორც გვითხრეს,
თითქმის მართო ქართულის წიგნების
გამოსაცემად აფუძნებს შემოხსენებუ-
ლი მალაზია, რომ ამითი უფრო იაფად
დაიჯდინოს თავის საკუთარი გამოცე-
მანი და ხალხსაც უფრო იაფად მიჰყი-
დოს.

პარგი მიზანია, თუ კი ღმერთმა
ჰქნა და მართო მალაზიის საკუთარის
და ზოგიერთა სხვების ქართულ გა-
მოცემებით ვასძლო ამ სტამბამ.

მართი ახალი წიგნის ბეჭდვა კიდევ
და ისევე იგი ზაქარია შიქინაძე, რო-

მდიდარი ბუნება კაცს აქ უხვად
აჯილდოებს: პური ბლომად მოდის
მეტარე წრეულს, როდესაც ხშირი
წვიმები მოდიოდა. საბალახოები მრავალი
აქეთ, რისგამო მთელ გაღმა
მხარში განთქმულია ბელაქნური კა-
მეჩი და ძროხა.

ბელაქნიდან მე 22 ვერსზე არის
განთქმული და ყველასაგან ცნობი-
ლი შარი, რომელიც ორ მთის შუა
ძავეკასიონის ქედის ძირში დაფენილია
დიდ მანძილზედ თავის თავისუფ-
ლების მოყვარე და ამაყ მოსახლეო-
ბით.

მისაც უნახავს ჩხერემელას დილე
შორაპნის მხარეში, იმას შეუძლია
სთქვას, რომ მე კარგათ ვიცი შარის
ბუნება და ზღებარეობა: აქ ისე-
თივე მაღალი, ტყეებიანი ადგილია,
ისეთივე ოღრო-ჩოღრო, მრავალ-

მელიც აბეჭდინებს პატივცემულ დ. ზ. ბაქრაძის ისტორიულ მონოგრაფიას: „მიტრატ ღიდი პონტის მეფე“.

რას იღებდა და იღებს სოფლის მღვდელი იმერეთის ეპარხიაში

მე წავიკითხე „დროების“ № 164-ში მოწინავე სტატია, რომელშიაც „არის მოყვანილი თუ რას იღებს და ან რას იღებდა სოფლის მღვდელი მრევლთაგან მართლის ეპარხიაში 1819 წლიდან დღემდე. ამ სტატიაში, სხვათა შორის, არის მოყვანილი რედაქციის სურვილი შეიტყუას ამ გვარივე ცნობა იმერეთის ეპარხიაში. ა. მუხტარი ვაცნობო „დროების“ მკითხველებს რამოდენიმე ცნობა ამ საგნის შესახებ იმერეთის სამღვდლოების შემოსავალზე.

იმერეთის ეპარხიაში მუთათელის და ბენათელის გადაგდებამდის, ესე იგი, 1820 წლამდე რუსის მართებლობა კარგად არც კი შეხებია სამღვდლოების საქმეს. ამ დრომდე შტატებიც ძველი წყობილებით იყო და მღვდლების გარდასახადიც. ღრამა, განსაკუთრებით გადასახადი სრულეებით არაფერი ყოფილა დადებული მრევლზე. ამ დროიდან ყოფილა დაწინაურებული ღრამა მღვდლებისათვის მისაცემი, მაგრამ ეს გადასახადი თვითონ საზოგადოებისაგან ყოფილა დადგენილი და არა მართებლობის გარდაწყვეტილებით. 1820 წლიდან 1859 წლამდე მღვდელი იღებდა სხვადასხვა მანქანებში და სხვა-და სხვა სოფლებში სხვა-და-სხვა ნაირათ. თითო საწირავს გარდაცვალებულზე მღვდელი აიღებდა თითო აბაზს, ერთ-ხელ ტანისამოსს-გარდაცვალებულისას. უწირავდა გარდაცვალებულს მეშვიდე დღეზე, მე თუთხმეტეზე, მეორმოცეს და წლის თავზე. მღვდელი ამ დღეებში საწირავს ფულს არ აიღებდა, მაგრამ მიქონდა ხორავი, სასმელსაჰმელი. რაც საკლავი დაიკლოდა მათგან მღვდელი წაიღებდა: სათბილოს, ბეჭს, თეძოს, შუა ძელის ნაწილს, დუმას,

გულს მწვადათ, თავს, ფეხებს და ტყავს. ამასთანავე წაიღებდა ხაჭაპუტებს. საწირავ ფულს თვითონ მღვდელი გარდაუწყვეტდა. ზოგს გარდაუწყვეტდა ორმოც წირვა, ზოგს ასს და ზოგს მეტს. ინაგარიშებდა თითო აბაზს და ერთად გარდახდევინებდა. მღვდლის გარდაწყვეტილებას ვერაფერი სასამართლო ვერ დაარღვევდა. ბერგენის საკუთხს ახდევინებდნენ სამი აბაზიდან ოთხ მანეთამდე და ხუთ მანეთსაც. სინანულის სიაზრებაზე თითოეული მანქარებელი მიუტანდა მღვდელს თითო ღვინის დასალევს. ნათელაზე და სახლის მოკურსებაზე დედა-კაცის მშობიარობის დროს მართო ღვინოს დააღვინებდნენ. აღდგომას ჩამოვლავზე მღვდელს მისცემდნენ ერთ ბეჭს ღორისას ანუ ცხვრისას, ერთ პურს და ნახევარ ბათმან სიმინდს.

მეტი გარდასახადი აწავრი ყოფილა. ღვინოსაწულზე ზოგან თითო დოქი ღვინის მიტანა იცოდნენ, მაგრამ ყველგან კი არა. საღრმთო წირვაზე ფულათ მისცემდნენ ერთ აბაზს და რასაც დაკლავდნენ საკლავის ყველა იმ ნაწილებს მისცემდნენ რაც შემოთ ვსთქვით ტყავს გარდა. ამ დროით, ღმერთმა კარგი მოგცეს, კარგათ მღვდელი და მრევლი შემტყობარი იყო. პრავეთარი პოლიციის ძალა საჭირო არ იყო. შეველა გარდამხდელი მრევლი ღარწმუნებული იყო მღვდლისაგან რომ მისი გარდაცვალებული წაწყვედას და ჯოჯოხეთს არ ასცილებდობდა მღვდლისათვის ერთი რამეს მისაცემის დაკლებით. ბარდასხადიც, უნდა სთქვას კაცმა მართალი, არ იყო დასამძიმებელი გლეხთათვის. შრთს და იმავე წესით არ ყოფილა მანქანებში და სოფლებში. ზოგან ცოტას აძლევდნენ და ზოგან მეტს, მაგრამ საკლავის ასოები თითქმის ყველგან ერთად ეძლეოდათ როგორც გლეხისაგან, ისე აზნაურთაგან.

მღვდლებიც კი თავისუფალი იყვნენ სხვა-და-სხვა საეკლესიო საბუთების კეთებისაგან, რომელიც არა

მცირე შრომას ითხოვს მღვდლისაგან. მრთი საბუთი, მეტრიკის წერა შემოვიდა ჩვენში 1826 წლიდან და მეორესი აღსარებითი სიისა 1839 წლიდან. მკლესიური შტატებიც არ იყო დაწესებული ჩვენს იმერეთში რიგიანათ.

ჩანს-სა წელსა დაინიშნა უწმინდესი სინოდისაგან კომისია, რომელსაც უნდა აეწერა რიგისამებრსამრევლო შტატები. ამ კომისიაში წევრებათ იყვნენ დანიშნულნი დეკანოზი ბ. სამცივი, დეკანოზი მუთათისის სობოროისა ბ. მამრეკელი და მღვდელი ბ. ხელიძე, აწ დეკანოზი. ამათ ჩამოიარეს მთელი იმერეთის ეპარხია და შტატის ეკლესიებთა სია შეადგინეს. ზოგი ეკლესია, რომელიც 1858 წლამდე ირიცხებოდა შტატად გაუქმეს და ზოგი ზედ მიწერილი ეკლესია დატოვეს შტატად. თუმცა მათი შეხედულობით ცუდათ იყო შემდგარი სია შტატების ეკლესიებისა, მაგრამ სამწუხაროდ, მათი სიისამებრ დაამტკიცა უწმინდესმა სინოდმა ეკლესიები შტატებად და დღესც იმ დგომარეობაში არიან ეკლესიები. ამ კომისიის წევრებზე დიდი გავლენა ჰქონდათ ადგილობით ბლალაჩინებს და მათი წყალობით დაშთა შტატის ეკლესიებათ ისეთი ეკლესიები, რომლის მრევლი შეადგენდა 30-40 კომოს. თვითონ მკითხველი წარმოდგენს თუ რა სამძიმოთ ურჩემათ ამისთანა მცირე მრევლიან სამრევლოს ერთი კრებულის შენახვა. ამისთანა მრევლის ეკლესიები არის უკიდურესს სიღარიბეში. ზოგიერთს ადგილას ამისთანა სამრევლოს ეკლესია ჰგავს უბრალო გლეხის სახლს. ამისთანა ეკლესიების ქონებას შეადგენს ორ ძველ ფიცარზე დახატულ მაცხოვრის და მღვთის შობის ხატს, რომელთა სახე თითქმის სულ გადასულია; ერთ-ხელ შემოსულს სოლომონ I მეფის დროისას, რომელიც ორმოცგან იქნება დაკრებული: ერთხელ კალის ბარძიმ-ფეშუმს და სამიოდე დაგლეჯილს წაგნს. მღვდლებიც სიღარიბისაგან არ არიან უმჯობეს მდომარეობაში. ეს სულ ამ კომისიის წყალობით გახლავს.

ამ კომისიისა ჰქონდა მინდობილი მოვლასარაქნა მრევლთან მღვდლების სარჩოზე და დაედგინა მღვდლების მისაცემ სარჩოდ რაიმე განსაზღვრულ და ერთ ნაირი გარდასახადი ამ კომისიის დიდი საშვალეება და უფლება ჰქონდა ამ წერის შემოსაღებათ მაგრამ მან არ ისარგებლა თვისი უფლებით. მას შეეძლო მცირე მრევლიანი სამრევლო არ დაეტოვებინა შტატებათ თუ მრევლი გარდაწყვეტილ სარჩოს არ დაუნიშნავდა კრებულს, მაგრამ ის ნამეტნავად თავის სარგებლობაზე ცდილობდა და არა საზოგადოების სარგებლობაზე. სოფლებში დაყარეს ხმა ვითომც ამ კომისიისა ჰქონდა უფლება სტაროსტების, სტაროყების და ხარკში მყოფი პრიიტნიკების სახელმწიფო გარდასახადიდგან განთავისუფლებისა. არ დაჩინილა არც ერთი სტაროსტა, არც ერთი სტაროყები ეკლესიისა და მეხარკე პრიიტნიკები, რომ მათთვის ფული არ მიეცეს. შეველას პირდებოდნენ ხარკიდან გამორიცხვას და სასულიერო წოდებაში შერიცხვას. *)

(დასასრული შემდეგში იქმნება)

პასუხი ბ. ბ. იოსელიანს

ბ. ბ. იოსელიანი ძრიელ გამწყრომა. ამის დარდაც გადურჩები, თუ ღმერთმა მშვიდობა ჰქნა; მაგრამ საქმე ამაში არ მდგომარეობს. ნეტავი იცოდეთ, რა არი მიხეზი მისის მრისხანებისა! ამ პატიოსანმა კაცმა წარუდგინა „წერა-კითხვის განმარტელებელ საზოგადოებას“ წიგნი: „მოთხრობები საზოგადო სამოქალაქო (!) ისტორიიდან“ და დაბეჭდვა სთხოვა საზოგადოების ხარჯით. მომიტეტმა ამ წიგნის განხილვა მე მომანდო. შემდეგ რამოდენიმე ხნისა კომიტეტს

*) ამ კომისიის წევრთ-შორის ძლიერ პატიოსანურად იქცეოდა მღვდელი მთარგი ხელიძე, რომელიც დასასრულს წვერებთან არ იღებდა მოსაწიფეობას.

ავტორი.

ჯეროვან მცენარეულობით და მოძრავ ხალხით, როგორც იქ. მანსხვაება მხოლოდ იმაშია, რომ აქ ისეთ მთის ფერდობი არ არის, რამ ან ძველი ეკლესიის, ან ციხის, ან კოშკის ნანგრევები არ იყო. შეველგან მგზავრის თვალს ძველი ნაშთი აშტერებს, მგზავრის ყურადღებას იქცევს და უღვიძებს მას (მგზავრს) მრავალს მწარე ფიქრებს....

მგზავრი, რომ გაიხედავს იქითკენ, საცა შარს თათრულად წილ-უბანი, ესე იგი წინ-უბანი ჰქვიან, დაინახავს მრავალგან ეკლესიების ნანგრევებს, რომლებიც მტრის ხელს დამხალივით აურევ დაურევია და საზიზღრად დაუმახინჯებია. სამასი წელიწადია თითქმის მას აქეთ, რაც აქ დაინშო ეკლესიის კარი და მის მიდამოში (იხ. Путев. Зап. по Даг. II. Иссл. 1861 წ. გვ. 14).

შარის მარცხენა მხარეს არის მაგარი ზაქათალის ციხე რუსებისაგან მოშენებული. ამ ციხემ შარელების სიამაყეს სძლია და მტაცებელი ხალხი დასხაგრა. იმამს შამილს 1862-3 წლებში ბევრჯელ უნდოდა ამ ციხის აღება, მაგრამ ვერა გახდა-რა უიარაღობისაგან.

სწორეთ ამ დროს შარელებმა მოჰკლეს თ. შალიკაშვილი, რომელიც რუსის ჯარით ბელაქნიდგან ზაქათალისკენ მიდიოდა. მეშვიდე ვერსზე ბელაქნიდგან არის ერთი დაბალი გაშვერილი ტოტი ძაგკასიონის ქედისა. ამ ტოტის წელზე გადადის გზა, რომლის პირას ამ გორაზე ეხლაც მგზავრი დაინახავს ხის ჯვარ შალიკაშვილის სახსოვრად დადგმულს. აქ თურმე ჩასაფრულან ლეკები და რამწამ ამოსულა ჯარი, მიურტყამთ თოფი წინამძღოლისათვის და წაუქ-

ცვიათ. თავისუფალთ შარელებს გამოუთქვამთ პატრიოტული სიმღერა ამ კაცის სიკვდილზე. ამ სიმღერას შარელების ქალები ეხლაც მღერაიან.

ბამოივლი თუ არა ზაქათალიდგან 10 ვერსს, დაგზვდება სოფ. მუხახი. ეს სოფელი მოშენებულია ერთ დიდ მუხახ-ჩაის ღელის დასაწყისში. ამ ღელიდგან გადადის გზა ღალისტანში. გზა ისეთ ფრიალ და ვწორო კლდეებზე გადადის, და ისეთის სიმაღლით გადმო ყურებს აქეთ-იქით მყოფ უფსკრულებს, რომ გულად კაცსაც თავზე თმები აეშლება...

ეს ღელე ბოლოში, იქსადაც სოფ. მუხახია, განიერდება ასე რომ ეს ადგილი წარმოგვიდგენს ერთს გამლილს მინდორს ფერძოვნისას, რომელსაც ჩრდილოეთის მხრით აჰყუდებია მაღალი ძაგკასიონის ქედი,

რომლის გაყოლება მიდის თამარ მეფისაგან აგებული მაგარი გალავანის ნაშთი (იხ. 234-237 №№ „დროებისა 1878 წ.“) მუხახში ღელის მოსახლეობა აკეთებს მშვენიერ შალებს წმინდა მატყლისას, რომელიც კი ფასად ისყიდება.

აკამდი 26 ვერსია მუხახიდან. ეს ადგილი მრავალჯერ ყოფილა აღწერილი და ამის ისტორიული ნაშთები მკითხველმა უკვე იცის.

რაიცა შეეხება იოსოს, რომელიც 8 ვერსის სიშორეზეა ძაკიდგან, შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ მასზე არაყოფილა-რა ქართულს მწერლობაში. ამიტომ ჩვენ ამ მოკლე წერილში ვესურს გავაცნოთ მკითხველს ეს შესანიშნავი ადგილი, ადგილი. სადაც დახოცილა მრავალი ქართველი, საცა ქრისტიანების სისხლს აქაური ნიადავი მრავალჯერ მოურწყავს...

წარუდგინე ჩემი ჰაზრი შესახებ ამ „თხზულებისა“. იმან დაბეჭდვაზე უარი უყუბ. იოსელიანს და დაუ-რუნა მისი ნაშრომი. მხლა ავტორი აღვლევებით ბრძანებს, ვლ. მიქელაძეს არ წაუკითხავს წიგნიო და „უაზრო ჰაზრი“ წარუდგინა საზოგადოებასაო.

აქედამ სხანს, რომ ბ. იოსელიანი დარწმუნებულია თავის თხზულების ღირსებაზე; მხოლოდ ჩვენ გავისაჯეთ ურიგოდ და ვერ დავაფასეთ მისი შრომა. არც მაკოლე არც ტეილორი და არც ბოკლი არ ყოფილარიან მზგავსი აზრის თაიანთ თხზულებებზე. მაგრამ რა გავწყობა, ბელიარმინოვის კომპილიტორს მიეტყუება; მხოლოდ არ დაიფიყებდეს უკეთესი იქნება, რომ თავის თავის ქება კიტრათ ღი-სო.

ბ. იოსელიანი მიწერება, გულ დადებით არ წავიკითხავს ჩემი წიგნიო. „საზოგადოებას“ რომ არ მოენდო მისი წაკითხვა ჩემთვის, მაშინ გულ დადებით კი არა პირველ ფურცლის წაკითხვის შემდეგ სტოლ-ქვეშ შევაბ-დებდი, ბ. იოსელიანო, თქვენს თხზუ-ლებას (!), მაგრამ ამოდენი რაინდო-ბა ვინმარე, რომ მართლათ წავიკითხე. მხლა კი მიკვირს, როგორ დამირჩა ამდენი მოთბინება. მართალი მოგაბ-სწოთ, დიდი სასჯელი კი მომადგა, მაგრამ გული გავიმაგრე; ვიფიქრე: ვინ იცის, კაცი ვეგბ უარესსაც შეხე-დეს ცხოვრებაში მეთქი. დამერწმუ-ნეთ მწყინს, რომ თქვენი შრომა უნაყოფო შეიქნა, მაგრამ ხომ გავი-გონიათ: *amicus Platosed etiam magis amica Veritas.*

აქა ხსენებულს სახელ-მძღვანელოს ავტორი მთხოვს, თუ ოდესმე ჩემს წიგნს „ელირსა დაბეჭდვა“ უფრო დაკვირვებით წაკითხე და საზოგადოთ წარმოსთქვი შენი ჰაზრიო. მე უმე-ტის ხარისხამდი თავაზიანი კაცი გახ-ლაყარ და თუ შემძლია კაცის პატი-ვის ცემა ძლიერ მესიამოვნება. მაგ-რამ იმ წიგნის მეორეჯელ წაკითხვა არ ძალმიძს, რადგანაც ეს ჯაფა აღე-მატება ჩემს მოთბინებას. ჯერ არ მჯერა, რომ ვინმემ დაბეჭდოს ეს

„თხზულება“ თავის ხარჯით; ვის ექნება აგრე ტყეში გადასაყარი ფუ-ლი? და თუ უკეთუ ვინმემ შეიბრა-ლა ბ. იოსელიანი და მისმა წიგნმა სინათლეში გამოაჭყიტა იმ ხემთხვევა-ში მეორეჯელ წაუკითხავათაც დავა-ფასებ იმის ღირსებას. ავტორი ამი-სიც მადლობელი უნდა დამჩნეს, რადგანაც სიზიფის შრომას ვიღებ თავის თავზე. რაიცა შეეხება მზგავსს სიტყუებს: „ხებრული ჰაზრი“ „უაზ-რო ჰაზრი“ და სხვა, შესაბამი პასუ-ხის გებას მე არ ვიკადრებ, მით უმეტე-სად ზემოხსენებულ წიგნის წაკითხვამ მიჩვენა, თუ რა ჰაზროვანი ჰაზრების პატრონი უნდა იყოს მისი დამწერი. მხოლოდ საბრალოა ის, ვინც შე-ყრობილია ავტორულის წერილმანი და მდაბალი თავმოყვარებით.

ვლ. მიქელაძე.
ს. კულაში.

**ქველ ხელთ - ნაწერ წიგნების
შეგროვების თაობაზე**

წასრულ საუკუნის შემდეგ ბევრ-ჯერ გამოუჩნდნენ მართულს ძველ ხელთ-ნაწერს წიგნებს მზუნველნი, რომლებმაც დაიწყეს მათი შეკრება და დაცვა. მაგრამ დღეს ჩვენ ამთგან შეგროვილი დაცულთგანი არაფერი გვაქვს... სად არის ეხლა მათგან შეგ-როვილი წიგნები ან თუ რამე სარ-გებლობა ენახეთ ამ შეგროვებისგან. აი ამ წერილით მსურს მე ცოტაოდნათ მანც აუხსნა მკითხველს ეს კითხვები, რომელიც უნებლიეთ ენახე ადგება ხოლმე კაცს, როცა ძველთ ხელთ-ნაწერებზე ჩამოყარდება ლაპარაკი.

ამ საუკუნის დასაწყის, როგორც მე შემიტყუია, აქ შეუგროვებია წიგ-ნები იასე ჩუბინოვს, ბიძას ღვეით ჩუბინოვისას, რომელიც პეტერბურ-ლის აკადემიის ქართული ენის პრო-ფესორი იყო.

ამ ისეს იმდენი წიგნები შეუგრო-ვებია, რომ წაღებაც ვეღარ მოუხერ-ხებია აქედამა, როდესაც რუსეთში გამგზავრებულა და მრავალი წიგნები

აქვე დაუტოვებია. მაგალითად, მას დარჩენია ბოლნისის მიტროპოლიტის წიგნები, რომლებიც შემდეგ თბი-ლისის ბერძნების ეკლესიის მღვდელს აღრიანოვს ჩავარდნია ხელში, რომ-ლის შეილის ხელში ეხლაც მოიპო-ვება რამდენიმე ხელთ ნაწერი.

ამას გარდა ვის არ აქვს გაგონილი მესხიანთ წიგნის მოყვარეობის ამბავი მახუშტიც აქვს თავის დეოლოგია-ში მესხიანთ გვარსა, იგინი მეცნიერ-ნი და სიბრძნის მოყვარენი არიანო. ამთათგანს, ღვეით რეკტორს (რომ-ლის ცხოვრება ბ. პ. შმიკაშვილმა აღწერა 1878 წ. „ივერიაში“) დიდ-ძალი წიგნები დარჩა, რომლებიც ხელა ბ. სარიდონ მესხივეს. („სისკ-რის“ თანამშრომელს). ამ უკანასკ-ნელის შემდეგის მდიდარი წიგნები ზოგი ვის წაულია და ზოგი ვისა. ღ-ნარჩენიც სარდაფში ჩაყარათ და იქ ლებოლა. ბოლოს სახლის მოსამსა-ხურეს ამოუტანია და იარბუკაში ერთის მენილისათვის, ფუთობით მი-უყიდნია! ამ გაყიდული წიგნებიდამ იმ მენილესთან ათიოდე ქალაღლის პარკები ვიპოვე, დავშაღე და გამოჩნ-და, რომ ეს, ჯერ თეთრად გადაწე-რილი, საქართველოს ისტორია ყო-ფილა ახლად შედგენილი (ვისგან კი არ ვიცი).

1840 წ. ბ. პლატონ იოსელიანმა დაიწყო მოგზაურობა მთელს საქარ-თველოში და აღარა დასტოვა-რა, მონასტრები, ეკლესიები და თავადის შეილის სახლები; დიდ ძალი წიგნები და მასალაც შეაგროვა და ისარგებლა. მასალები კი რა უყო კაცმა არ იცის. შემდეგ საბერძნეთშიაც წავიდა (ამის-თვის მორაონცოვმა 8000 მ. მისცა) და ნახა ყველა ქართული მონასტრე-ბი, და იქაც იმოგნა ძველი ხელთ-ნაწერები. ბოლოს ამას თავისი მდი-დარი ბიბლიოთეკა ერთი ჩვენი ბა-ტონი შეილისთვის მიუყიდნია 6000 (ექვსი ათას) მანეთათა. ამ ბატონი-შეილს ეს წიგნები შევიცარიაში წაუ-ღია და იქ ინახავსო. ის ინახავს, მაგ-რამ ჩვენგან კი მოშორებულა და იქნება თვალითაც ვეღარა ენახოთ!

ამ გვართვე დაიკოვმა მდიდარი ბიბლიოთეკა ბ. ჩიქორენისა, რომელიც მართველათ ყოფილა 1830 წ. ქ. თბილისის „კეთილ შობილთ სას-წავლებლისა“. ამ სასწავლებლის წიგ-ნები დანარჩენი შარშან იარბუკაზე ერთ მეწერიმალეს მიჰყიდეს და შიგ მრავალი ქართული ძველი ხელთ ნა-წერების ფურცლები იყო.

ამათ გარდა ძველი ხელთ ნაწერი წიგნები დარჩენათ კიდევ ნაცელი-შვილებს ბაიოზს არხივისკოპოსისა-გან, თ. მრბელიანებს, მუხრან ბა-ტონი შეილებს, თარხნი შეილებს და იმერთში თ. ალ. წერეთლის მეგვიდ-რეებს (ნატ. პრისთავს და ნ. წერე-თელს) და თ. ნ. ტ. ღადიანს რომელ-საც ამას წინად სრულიად გადასწვია. ამათ გარდა კიდევ ვინ იცის რამდენს ჰქონია და დაუკარგავს ანუ ახლაც აქვს.

როგორც წასული „ღროების“ მო-წინავე სტატიიდან სცნობდა მკითხვე-ლი ამ უკანასკნელს დროს ჩვენმა „წერა კითხვის გამავრცელებელმა სა-ზოგადოებამ“ განიზრახა ბიბლიო-თეკის დაარსება და თ. ილ. ჰავციავა-ძემ და შალიკაშვილმაც შესწირეს წიგნები, რომლებს სიაც „ღროება-შიაც“ იყო დაბეჭდილი.

იმედი გვაქვს, რომ ამ პატივეცე-მულს თავადის შეილებს სხვა თავადის შეილებიც მიაქცევენ ყურადღებას და წარმოგზავნიან რამე ხელთ-ნაწერებს „ღროება“ - „ივერის“ რედაქციაში. მით უფრო, რომ ჯერ კიდევ ბევრს მოგზოვებათ სახლებში უბრალოთ მიყრილი ძველი წიგნები, რომლებსაც ბიბლიოთეკაში კარგად დაიცვამენ და საშვილი - შეილოთ შთამამავლობის წინაშე სასახელოთაც დარჩება.

თორემ თუ ასე არ მოიქცენ ჩვენი მამა-პაპათ გონების ნაშთი სრულიად დაგვეკარგება ხელ-ცარიელნი დავრჩე-ბით. „ღროების“ № 172 იყო შენიშვნა ვითომც სამოქალაქო მთავრობას სურვილი ქონდეს მუხეუმში გაღაიტა-ნოს ყველა ის ძველი ხელთ-ნაწერი წიგნები, რომელნიც ჩვენს მონატრე-ბი მოიპოვებია. ჩემის აზრით, კარ-

1010 წელში, როცა ირაკლი III აღუდგა გიორგი მეფეს და მიიღო ძახეთის მეფობა, იმან მთელი ძახეთი სავად გაჰყო: აღმოსავლეთის, შუა და დასავლეთის მხრებდა.

აღმოსავლეთის ნაწილს ეჭირა ენ-ღანდელი ზაქათალის მაზრის აღმო-სავლეთი მხარე, რომლის დედა ქა-ლაქი იყო ძაკი (ძახი), შუა ნაწილი დანარჩენი ადგილები ზაქათალის მაზ-რისა, და დედა-ქალაქათ ჰქონდა. ჰა-რი, რომელსაც იმ დროს ერქვა ში-ფანეთი; დასავლეთი მხარე ნარჩომი ძახეთის და დედა-ქალაქათ ჰქონდა იტლავი.

ძარგს მდგომარეობაში იყო ყველა ეს ადგილები მე XIII საუკუნის დამ-დეგამდე; მას შემდეგ, როცა დაუძ-ღურდა საქართველოს სამეფო, მე-ტადრე მაშინ, როცა 1601 წ. ძახე-თის მეფემ ალექსანდრე მე II შახ-

აბაზის თხოვნით მას დაუთმო ქალაქი ძაკი, მის შემდეგ ამ საერისთოს ბედი უკუღმა დატრიალდა. 1617 წ. შახ-ბაზმა დაარბია ძახეთი და დიდ ძალი (200,000) ხალხი აჰყარა ძაკის და შიფანეთის საერისთოებიდგან; აყრი-ლი ხალხის მაგივრად გადმოსახლდნენ ჰარელები და სხვა ლეკის ხალხი, რომელნიც მალე ძრიელ გაძლიერდ-ნენ. ეს ხალხი არა თუ მარტო საე-რისთოს ებრძოდა, არამედ მთელ ძა-ხეთსაც.

შიფანეთს ღალე დაერქვა ჰარი და მის წყობილობა რესპუბლიკური შე-იქმნა. ძახეთის მეფე ბევრჯელ მარც-ხდებოდა ჰარელ რესპუბლიკელებისა-გან. ჰარის რესპუბლიკამ როცა ძა-ლიან შევიწროვა ძაკის საერისთო, მაშინ ამ საერისთოს მმართველი თა-ვადი მახახის შეილი გამაჰმადიანდა, ეკლესიები დანგრიდა და მეჩეთები

ავაგო თავის საერისთოში. ამ გვარ პოლიტიკის გამო იგი ვახადეს მხო-ლოდ ძაკის საერისთოს 30 სოფლის მმართველად და ამა საერისთოს უწო-დეს სულთნობა და თვით მახახის-შეილს სულთანი, (იხ. *Очерк. Елис. участка* გვ. 35, 36), ასე რომ პირ-ველი სულთანი იყო მახახის შეილი, რომლებს ჩამომავლობა ეხლაც იწო-დებიან სულთნებად, თუმცა სულთნო-ბა ეხლა გაუქმებულა, რადგან ეს სა-სულთნო შეადგენს ეხლა ნაწილს ზაქათალის მაზრისას ანუ ძაკის უჩასტკას.

მახახის შეილმა ქართველების შიშისა გამო სამართველო ტახტი ძაკიდგან გაღიტანა სოფ. ილისოში და სა-სულთნოს დედა ქალაქად იგი გახადა. ძაკი მის შემდეგ მალე მოოხრდა. მოოხრდა აგრეთვე ქალაქი შუმი, რო-მელიც ძაკიდამ ერთ ვერსზე იყო.

მგზავრი ცხადად ჰხედავს მის დიდე-ბულ ნაშთებს, მის გვერანებულ ბა-ღებს, ხეივნებს, კოშკებს, სასაფლაოს, ერთ არხს, რომელიც მილით ყოფი-ლა გაყვანილი და ეხლა ქართველს მგზავრს გულს უკლავს და ათას ნაირ ფიქრებს უღვიძებს ქართველების ღი-დებულ წარსულზე. ნელა - ნელა იზრდება მის შემდეგ (აი მალე სამი საუკუნე იქნება) დაბა ილისო.

შესანიშნავია ამ დაბის მდებარეობა. მახახის შეილს კარგად სცოდნია სტრა-ტეგიული მნიშვნელობა ამ ადგილისა, რომ ტახტი აქ გადმოუტანია ძაკიდ-გან...

(დასასრული შექმეგ №-ში)

გი იქნება ჩვენმა „წერა-კითხვის გა-
მავრცელებელმა ზაზოგადობამ თავის
ბიბლიოთეკისათვის ითხოვს ეს წიგ-
ნები რადგანაც უტყვევლია, რომ რო-
ცა ჩვენს ხელთავე იქნებიან იმინი
მხოლოდ მაშინ შეგვეძლება მათგან
საფუძვლიანი სარგებლობის გამოტანა,
და არა მაშინ თუ იგინი მუზეუმში
იქნებიან დაცულნი (ვინ იცის რო-
გორ!) საიღამაც შეიძლება ერთს
მშვენიერ დღეს სულ სხვაგან ამო-
ჰყონ თავი...

წ. მთაწმინდელი

თფილისის საბჭურალო

ავათმყოფებს მიიღებს დილის ცხრ
საათიდან ვიდრე ნაშუადღევს პირველ
საათამდინ.

ო რ შ ა ბ ა თ ს : ექიმი გავრანსკი — ქა-
ლის ავათმყოფობისა, ლისიცკვი — შიგნეუ-
ლების ავათმყოფობისა, როტინიანტი — ქა-
ლისა და ყმაწვილების ავათმყოფობისა,
ქიუხანტი — სირუგული და თვალის ავათ-
მყოფობისა, ბაბოკვი — ნერვების ავათმყოფობისა,
და შტემბრანსკი — ვენერიულ და კანის ავათ-
მყოფობისა.

ს ა მ შ ა ბ ა თ ს : ექ. მინკვიჩი — სი-
რუგული ავათმყოფობისა, ჟურავლევი — ვენე-
რიულ და კანის ავათმყოფობისა, რეისი — თვა-
ლისა, ბაბოკვი — გულისა და შინაგანის
ავათმყოფობისა, ბახუტკვი — ბუბიობისა, ქა-
ლისა და ყმაწვილის ავათმყოფობისა, ვერ-
მიშვი — შინაგანის ავათმყოფობისა.

ო თ შ ა ბ ა თ ს : გავრანსკი — ქა-
ლის ავათმყოფობისა, ლისიცკვი და რუდკოვსკი —
შინაგანის ავათმყოფობისა, ასტვანტუროვი —
აღის, შტემბრანსკი — ვენერიულ და კან-
ის, შომპრანტოვი — გულისა.

ხ უ თ შ ა ბ ა თ ს : ჟურავლევი — უელისა
და გულისა ტკივილისა, როტინიანტი — ქა-
ლისა და ყმაწვილის ავათმყოფობისა, ქიუხანტი —
ვენერიულ და საშრდე ასრების
ავათმყოფობისა, ვერმიშვი — შინაგანი ავათ-
მყოფობისათვის.

ზ რ ა ს კ ე ვ ს : გავრანსკი — ქა-
ლის ავათმყოფობისა, მინკვიჩი — სირუგული-
ლისა, ლისიცკვი — შიგნეულისა, ბახუტკ-
ვი — ბუბიობისა, ქალისა და ყმაწვილებისა,
ბაბოკვი — ნერვებისა და შიგნეულებისა, ასტვან-
ტუროვი — ვენერიულ და კანის, შტემ-
ბრანსკი — ვენერიულ და კანის ავათ-
მყოფობისათვის.

შ ა ბ ა თ ს : ჟურავლევი — ვენერიულ და
კანის ავათმყოფობისა, რეისი — თვალის
ბაბოკვი — გულისა და შიგნეულებისა და
ვერმიშვი — შიგნეულისა.

ამას გარდა ექიმი ბ ა ბ ა კ ვ ი მუქთად
სწამლობს ღარბ ავათმყოფებს ოთხ-
შაბათობით საღამოს 5 საათიდან
9-დამ (სერკოვის ქუჩა, ბანდუროვის
სახლი)

დოქტორი ჟურავლევი მიიღებს
ღარბ ავათმყოფებს მუდამ დღე საღამოს
6 საათიდან 7-მდინ სამკურნალოშივე.

გბილის ექიმი ო ბ რ ე ს ტ ი ავათმყოფ-
ებს, კისაც სამკურნალოდ ქადადღე

ქუჩა, მუდამ დღე მიიღებს თავის სახლ-
ში (გოლგოთისის პრესკვი, წარაფოვის
სახლი).

მუდამ დღე, კვირას გარდა, დილის
9 საათიდან 11-მდინ სამკურნალოში არის
ბუბია ავათმყოფი ქადამბისათვის.

ბანსხალეზანი

სოფლის ნარსის სემინარიის
მზრუნველთ რჩევამ ამ მარიამობის-
თვის 27-სა საღამოზედ 7 საათზედ
არის დანიშნული ტორგი (უპერეტორ-
შკოთ) იჯარით მისაცემათ იმავე შკო-
ლის მამული (შემოწირული მიცვა-
ლებული არუთინ ოქოვეისაგან) რომ-
ელიც იბოვება რიყზედ № 46.
მსურველს შეუძლიან წაკითხვა პირო-
ბისა იმავე სემინარიის კანცელიარიაში
ყოველ დღე, კვირისა და უქმ დღე-
ბის გარდა, დილის 10 საათიდან
ვიდრე შუადღის 12 საათამდინ.

(3-2)

სიღნაღის მაზრის მარზალი ამით
მოიწვევს სიღნაღის მაზრის თავად
აზნაურთა მოგახდენენ 31 აგვის-
ტოს, კვირას, სოფ. ბაქურ-სიხმს,
საქუთარ სახლში, თავად-აზნაურთ
ზვილუმის სწავლა-ბანათუმის სა-
ზუალუმის აღმოსაჩენად.

(10-3)

მივიღეთ დიდ-ძალი ჩამი პირ-და-
პირ პლანტატორებისაგან — ინგლისის
მალაზიაში.

იქვე იყიდება წყურვილის ციტრატ-
მაგნეზია, კარბოლის აბები და გადამ-
დები სენის წინააღმდეგი წამალი.

(10-5)

**ინგლისის მალა-
ზია**

Maison de confiance

შეადრეთ ჩვენსაი — 1 შ. 10 კ. მოსკოვის ხაის — 1 შ. 40 კ.

— — — 1 — 20	— — 1 — 60
— — — 1 — 40	— — 1 — 80
— — — 1 — 60	— — 2 — „
— — — 1 — 80	— — 2 — 50

საუკეთესო — 2 — „ — — 3 — „

იქვე იყიდება სხვა საქონელიც:
თოფები, რევოლვერები, კრაოტები,
ჭურჭელი, ჩაიდნები, გასაღებები, და-
ნები, კოვზები, ტაშტები, კალმები
ქალღილი შოკოლადი, კაკაო, კანფე-
ტები, მურამები, მაგნეზია, უნაგირე-
ბი, კლიონკა, წინდები — კაცისა და
ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოში,
კალენკორი — სულ ყველაფერი 25-
დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად,
ვიდრე სხვა რომელსამე მალაზიაში.

მინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთი-
დამ 1000 მანეთამდინ საქონელს გა-
მოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ
ხდის.

(100-12)

სამხლგარ-გარეთის ყოველ-გვარ სა-
გვარო სახლებთან შინადად ნაცნო-
ბობამ და შინდაზირის კავშირის ქა-
ნებამ, შეგვამდებინა დაგვეწყო ქ. ქუ-
თაისში გავრანს

ს ა კ შ თ რ ი ვ

**საფლვარ გარე-
თელ მოღის სა-
ქონლისა**

NOUVEAUTÉS PARISI-
ENNES-ის

უ ი ი მ ი თ

მაცნობებთ რა ამას აქაურს პატივ
ცემულს საზოგადოებას, ვიმედუ-
ლობთ, რომ ის არ დაგეტოვებს უყუ-
რადლებოთ და ღირს გეყოფს მოგ-
ვმართოს საქიროებისა-მებრ.

ჩვენი საშუალობით შეიძლება
სამხლვარ გარეთიდან ყოველ-გვარ მა-
შინების, ავეჯეულების, ფორტები-
ნოთა და სხვ. ნიეთების დაბარება.

ჩვენი მალაზია არის ბიმნაზის და
სათავადო ქუჩების კუთხეში, ბულვარ-
ის პირდაპირ საკუთარს სახლში.

იგანე ნიგოლაძე შეიღებოთუთო.

ციტრატ - მაგნეზია — ჟურავილის
მოსასპოგებლად

ამოიპითხეთ ინგლისის მალაზიაში.
(25-11)

მურაბა გემრიელი, კანფეტების
ყველი, მაგნეზია შერბეთი წყურვი-
ლისათვის, ჭურჭელი, ჩაინიკები,
გრაფინები და სხვ. და სხვ. 25% უფ-
რო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე
ისყიდება ინგლისის მალაზიაში.

კარბოლის პარაშოკი, კარბოლის
წყალი და საპონი გადამდებ ავათმყოფ-
ობისათვის, მზის საათები ღროების
საჩვენებლად — ფასი 1 მან. — ინგლისის
მალაზიაში.
(40-36)

პატენტირანი ზროტაქები

თიბებისათვის 1 მ. 50-დამ და ცხენე-
ბისათვის 1 მ. 75-დამ; ყვავილები
სახურავებით 2 მანეთიდან; სარძევე
30 კაბ.; რუბეკები 5 კ.-დამ; ფილტრე-
ბი (წყლის დასაწმენდი) 3 მ-დამ და
გვადრები 1 მან-დამ; თეფშები 2 მ-დამ

ინიდუქ; შოკოლადის ქადაგებებში
გ-დამ თითო ყუთი და სხვ. ინგლისის
სურს მალაზიაში.

(100-41)

ი ე ი დ ე ბ ა

ახალი წიგნი

სამწერლო

თაიგული

შინაარსი:

I. ბაბუას თხოვნა (ლექსი) მ. შახე-
ლისა II უბედური შემთხვევა (ამბავი)
ჰ—სა. III სემს სურათებზე (ორი
ლექსი) მ. შახელისა. IV მ... სადმი
(ლექსი) მ—სა. V. ფერი ფერს—
მადლი ღმერთს სამ მოქმედებანი
კომედია ცვილილ. თარგმ. ალექსი
ჭიკინაძისაგან. VI ჩივილი ხვედრი-
სადმი (ლექსი) რაფ. მრისთვისა. VII
ხასიათის გავლენა, სამუელ სმაილ-
ისა VIII უკოთხაგი ზასუსი (ლექსი)
ნ. დ—სა. IX ახალი მოგვინება
ჩვენს ლიტერატურაში. X მტარვა-
ლებს (ლექსი) აკაკისა.

ტფილისში, ჩარკვიანის წიგნის და
პუნაუროვის მალაზიაში ბოლოვინის
პროსპექტზე და „პარატის“ წიგნის
მალაზიაში მიხაილოვის ხილთან.

ქუთაისში პ. ჭ. ბერარდის წიგნის
მალაზიაში.

შასი თითო წიგნისა ზთი შაური,
გავზავნით სხვა ქალაქებში სსამი
ბაზაში.

დაიბევა და ისჯიდება პართანო-
ვის წიგნის მალაზიაში

ა ლ ე ქ ს ი

ზღაპარი აკაკისა

ფასი თითო წიგნისა 20 კ.

შენიშვნა

რადგან მოელს ქვეყანაში გამოჩენილი
და მიღებული წამალი.

თმის გასამაგრებელი

მაკ - მასტერი

ერთობ ბევრი ისყიდება, ამის გაძო
ინგლისის მალაზიაში ეს წამალი
ახლა 2 მათად ღირს.

(100-29)